

Divadlo našeho světa se představuje

Malá univerzita divadelního umění v Bruselském pavilónu

Pražské quadriennale je záležitost velkorysá. Svědčí o tom zájem 28 zemí světa, které obslaly výstavu v Bruselském pavilónu Parku kultury reprezentačními ukázkami scénografické, kostýmové a divadelně architektonické tvorby. Imponuje i osobní účast stovek zahraničních delegátů, divadelních architektů, scénografů, teoretiků, prak-

Asi také z tohoto důvodu se cítí návštěvník výstavy v Bruselském pavilónu v první chvíli zavalen informacemi tak, že mu začínou splývat nejen jednotliví tvůrci, nýbrž i tendence vývoje divadla v jednotlivých zemích. Ostatně není divu. Svět má dnes takové možnosti komunikace, že se národní kultury nevyvíjejí izolovaně, ale za vzájemného působení, přejímají dramaturgické hodnoty i inscenační principy.

Tato univerzalita divadla je patrná i v řešení nových divadelních budov — nebo adaptaci starších — kterým se vytvářejí předpoklady a svým způsobem se i ovlivňují tendence vývoje

divadelní struktury. Zatímco velké divadelní sály jsou na celém světě projektovány většinou s tradičním kukátkovým jevištěm, vzniká řada malých divadelních prostorů s variabilním, přestavitelným řešením, umožňujícím inscenaci od inscenace či aktu měnit vzájemné postavení herce a diváka. Vynalézavost divadelních architektů i technika je na takovém stupni, že kupříkladu otáčivé hlediště krumlovského parku působí jako dětská hračka proti novým mobilním, pojízdným, překlápěcím a všelijak otáčivým hledištím nových divadel. Tato malá, větší nebo experimentální divadla či „sály“ jsou hnacím motorem vývoje

teoretiků i studentů, kteří využili příležitosti seznámit se se stavem v tvárné stránce divadla v těchto letech na různých místech zeměkoule. Konfrontace tendencí vývoje je samozřejmě významná i pro naše divadelníky a naši veřejnost, která si na nadbytek podobných informací stěžovat nemůže.

Záběr z japonské expozice na Pražském quadriennale. Kostýmní návrhy S. Kawamoriho

venkovských objektů i historických budov pro divadelní (či koncertní) účely. Fotografie J. L. Barraulta v secesní nádražní hale d'Orsay, určené pro jeho divadlo, nebo adaptace staré tovární haly pro Divadlo slunce Ariany Mouchkinové nám napovídá, že ne každé opuštěné architektonické památky je nutné využívat jako muzea. (Nádraží Těšnov)

Podstatnou část plochy Bruselského pavilónu zaujímají ovšem expozice scénografických návrhů, maket, kostýmů a loutek v kreslených návrzích i reálném provedení. Přitom některé státy využívají diapojekce či videopásku s televizorem, aby přiblížily detaily. Je na divákově soudnosti, aby třídil pravé hodnoty od jepičích tendencí, aby si uvědomil, že divadlo krutostí, sexuální aberace a schválností má své kořeny v zázemí společnosti, ze které vyrůstá. Budíž posilou, že velké hodnoty, ať se jmenují Shakespeare, Čechov či Brecht, se zdají být i ve zmatku světa hodnotami trvalými. Svět přece jen hledá nadčasové jistoty.

Návštěvník výstavy bude vyhledávat pochopitelně ty expozice, které byly na Quadriennale oceněny. Zastaví se v oddílu, věnovaném sovětským divadlům, které výstavní jury prohlásila za nejlepší uspořádáním i obsahovou náplní a odměnila Zlatou trigou. Bude překvapen mnohotvárností sovětské scénografie. Vedle tradičních malovaných scén, navazujících na realistické dekorace minulých století (Vasiljevova plátna k Ostrojského Lesu) se tu objevují tendence odlehčovat a pročišťovat divadelní prostor (Leventhalův scénický návrh k Višňovému sadu na Tagance). Najdeme tu i makety svědčící o snaze nově vyřešit jevištní prostor (Mark Kitajev: Mrtvé duše v Puškinově divadle v Leningradu) i řešení experimentální (D. Lidér: Takové dlouhé cesty ve Fran-

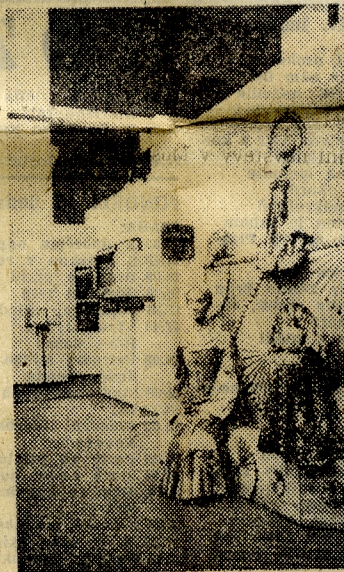
kově divadle v Kijevě či Blumbergova scénická řešení pro řízké divadlo). V japonském oddělení nám utpale v paměti jméno Kaoru Kanamori, sitele zlaté medaile, nejen vzhled k jeho vyznamenané kostýmní tvorbě, ale i k poutavým řešením scény m kálu Jesus Christ Superstar.

A mohli bychom pokračovat od pozice k expozici. Poláci dali před reálným ukázkám scénografických řešení před fotografiemi a maketami bohatá je expozice NDR; na schodě mezi přízemím a patrem upoutá m výstavka západoněmeckých plakátů (fascinující plakát na Othellal).

Ten, kdo se vypraví do Bruselského pavilónu, neměl by přehlédnout m poutač, vedoucí do nevelkého sálu, novaného našim předním divadelními architektům Josefu Svobodovi a dislavu Vychodilovi. Myslím, že m který světový scénograf se může prezentovat tak specializovaně Svoboda: Wagnerovské operní inscenace v Londýně a v Beyreuthu. Architektonicky čisté, lapidární, technicky vynalézavé a emotivně působivé řešení je nadto po stránce výstavní pěkně a přehledně instalováno.

Výstava Pražského quadriennale v Parku kultury a oddechu Julia Farkaše je největší ze tří scénografických výstav, které jsou toho času v Praze k vidění: ve Valdštejnské jízdárně zastoupena scénografie česká a venšská a ve výstavní síni ÚLUV Národní třídy pak lze spatřit výky práce studentů scénografie z několika zemí.

Takový podnik, jakým je Pražské quadriennale, není jistě záležitostí národní a snadno organizovatelná. Ovšem zisk z něho nelze docenit. Těží z něj nejen naše divadelnictví, ale světová divadelní kultura vůbec.

Záběr z vítězné sovětské expozice na Pražském quadriennale. M. Sokolovovy k inscenaci Puškinovy po v Ústředním loutkovém divadle S. Sokolova v Moskvě

PRAŽSKÁ INFORMAČNÍ SLUŽBA
VYŠTRÍŽKOVÁ SLUŽBA
Praha 2, Vyšehrad, K retundě 8/82 - tel. 29-73-76

VYŠTRÍŽEK Z ČASOPISU

Lidová demokracie, Praha

17. I. 1976

dne